

ХУУЛИЙН ХЭЛТСИЙН ГААЛИЙН УЛСЫН БАЙЦААГЧ Б.ЛУВСАНДОРЖИЙН
2024 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

Нэг. Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Гүйцэтгэлийн түвшин				
			Суурь түвшин	Хүрэх түвшин	Хүрсэн түвшин (биелэлт)	Эхэлсэн дууссан хугацаа	Биелэлтийн хувь
	1	2	3	4	5	6	7
Зорилт 4. “Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх”							
1	Хууль тогтоомжийн төсөлд санал өгөх, холбогдох эрх зүйн актад нийцэж буй эсэхэд хяналт тавьсан байдал	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	-	ГЕГ-аас батлан гаргах захиргааны хэм хэмжээний акт, захиргааны актын төслин хууль зүйн үндэслэл нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцэх буй эсэхэд хяналт тавьж, санал өгсөн байх	1. “Хилийн боомтын тухай хууль”-ийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд 1. 3 дугаар зүйлийн 3.3 дахь хэсгийг бүхэлд нь хасах саналтай байна. Учир нь Гаалийн тухай хуулийн 2 дугаар зүйлд “хууль тогтоомж”, 2 дугаар зүйлийн 2.1-д “Монгол Улсын гаалийн хууль тогтоомж нь Үндсэн хууль,Татварын ерөнхий хууль,энэ хууль, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай, Хилийн боомтын тухай хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ” гэж заасан байна. 2. 3 дугаар зүйлийн 3.4 дэх хэсэгт “Гаалийн тухай хууль, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль” гэж нэмэх. Учир нь боомтоор мал, амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнийг нэвтрүүлэх үед мал эмнэлэг, ургамлын хорио цээрийн хяналт, шалгалт хийхэд Гаалийн тухай хууль, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулиар энэ харилцаа зохицуулагддаг. 4. 13 дугаар зүйлийн 13.5, 14 дүгээр зүйлийн 14.2.1 дэх заалтуудыг тус тус хасах. Учир нь эдгээр харилцаа нь Гаалийн тухай хуулиар зохицуулагдсан тул давхардсан. 5. 14 дүгээр зүйлд хил хамгаалах байгууллагын чиг үүргийг нэмж тусгаж өгөх. Учир нь боомтоор нэвтрүүлэх үеийн хяналт шалгалтын байгууллагуудаас хил хамгаалах байгууллагын чиг үүрэг орхигдсон байгаа тухай саналыг тус хэлтсийн 2024 оны 02 дугаар сарын 29-ний өдрийн 99 дугаартай Боомтын хэлтэст хүргүүлсэн. 2. ГТЛ-с ирүүлсэн Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.27-д заасны дагуу дотоодын гэрээгээр борлуулсныг Засгийн газрын 2023 оны 223 дугаар тогтоолд хамааруулах эсэх,	01.01-06.05	100

				Харьяа гаалийн газар, хорооны дарга нарын бүрэн эрхийн хүрээнд батлан гаргадаг тушаал, шийдвэрийн эрх зүйн үндэслэлийг хянаж, мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангах	биржээр оруулахгүйгээр гаргах талаар зөвлөмж хүссэн 2024 оны 02 дугаар сарын 26-ны өдрийн 60 дугаартай дотоод зурвастай танилцаж Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1-д “Биржээр арилжаалах бүтээгдэхүүний нэр төрөл, ангиллыг геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас санал болгосны дагуу Засгийн газар батална”, 10.2-т “Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн борлуулах энэ хуулийн 10.1-д заасан уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр заавал арилжина”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны “Биржээр арилжаалах бүтээгдэхүүний нэр төрөл, ангиллыг батлах тухай” тогтоолын 223 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг ...Гаалийн ерөнхий газар (Р.Отгонжаргал), ...даалгаж, 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрөөс эхлэн мөрдөхөөр заажээ. Дотоод зурваст хавсаргасан Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны 2023 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдрийн 06/2914 дүгээр албан бичгийн агуулгаас үзэхэд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулиар “дотоодын зах зээлд” худалдаалсан төмрийн хүдрийг хэрхэн экспортлох талаар эрх зүйн зөвлөмж өгөөгүй байна. “Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр” ХХК-д хүргүүлсэн Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны 2023 оны 06/2914 дүгээр албан бичиг нь Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.27, 4.1.28, 35 дугаар зүйлийн 35.11 дэх хэсэгт заасныг хэрхэн хэрэгжүүлж ойлгохыг зөвлөснөөс бус Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1, Засгийн газрын 2023 оны 223 дугаар тогтоолын талаар дурдаагүй байна. Иймд уг албан бичгийг Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1, Засгийн газрын 2023 оны 223 дугаар тогтоолд хамааруулан үзэх боломжгүй” гэсэн саналыг тус хэлтсийн 2024 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдрийн 95 дугаартай дотоод зурвасаар өгсөн. 1. Говь-Алтай аймгийн Бургастай дахь гаалийн хорооны 2024 оны 01 дүгээр сарын тушаалуудыг хянаад 2024 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн 01-1.2/881 дүгээр албан бичгээр “чиг үүргийг танай газрын сарын тушаалуудыг чиг үүргийн хүрээнд хянаж үзэхэд Гаалийн тухай хуулиар хил дээр ажиллаж байгаа гаалийн улсын байцаагчид хилийн нэмэгдэл олгох журмыг батлах эрхийг Засгийн газарт олгосон Гаалийн тухай хуулийн 282 дугаар зүйлийн 282.8 дахь хэсэгт заасныг “Гаалийн улсын байцаагч нарт хилийн нэмэгдэл олгох тухай” Б/01 дүгээр тушаалд баримталсан байх тул илэрсэн зөрчлийг арилгахыг зөвлөж байна. Жич: Чиг үүргийн дагуу харьяа гаалийн газар, хороодын тушаалыг хянах явцад 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчингүй болсон хууль, журмыг баримталсан, тушаалын “Тэргүү” нь “Бичвэр”-тэй		
--	--	--	--	--	---	--	--

					нийцээгүй зэрэг нийтлэг зөрчил гарч байгаа тул цаашид анхаарах шаардлагатай болох тушаалын зөрчлийг арилгуулах”-ыг зөвлөмжийг хүргүүлсэн. 2. Сэлэнгэ аймаг дахь гаалийн газрын даргын 2024 оны 01 дүгээр сарын тушаалуудыг хянаад 2024 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн 01-1.2/880 дугаар албан бичгээр “Танай газрын даргын тушаалуудыг чиг үүргийн хүрээнд хянаж үзэхэд А/01, А/02, А/03, А/04, А/05 дугаар тушаалуудад 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчингүй болсон Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн холбогдох заалтыг, Б/01 дүгээр тушаалд Гаалийн тухай хуулиар ээлжийн амралт олгох эрх зүйн байдлыг зохицуулаагүй 269 дүгээр зүйлийн 269.8 дахь заалтыг, Б/02 дугаар тушаалд Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2023 оны А/221 дугаар тушаалаар хүчингүй болсон Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайдын 2004 оны 77 дугаар тушаалыг, Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2023 оны А/697 дугаар тушаалаар хүчингүй болсон 2022 оны А/63 дугаар тушаалыг тус тус баримталсан байх тул илэрсэн зөрчлийг арилгах, Жич: Чиг үүргийн дагуу харьяа гаалийн газар, хороодын тушаалыг хянах явцад 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн хүчингүй болсон хууль, журмыг баримталсан, тушаалын “Тэргүү” нь “Бичвэр”-тэй нийцээгүй зэрэг нийтлэг зөрчил гарч байгаа тул цаашид анхаарах шаардлагатай болохыг зөвлөсөн.		
2	Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах чиглэлд зохион байгуулсан арга хэмжээ	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	-	УИХ-ын тогтоол, Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн зөвлөмж, Засгийн газрын тогтоол, Ерөнхий сайдын захирамж, Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл зэрэг эрх зүйн актын хэрэгжилтийн биелэлтийг ЗББН-ээс гаргуулан авч бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн яаманд хүргүүлэх	УИХ-ын тогтоол, Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн зөвлөмж, Засгийн газрын тогтоол, Ерөнхий сайдын захирамж, Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл зэрэг эрх зүйн актын хэрэгжилтийн биелэлтийг ЗББН-ээс гаргуулан авч бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн яаманд хүргүүлэх ажилд хамтран арга зүйн зөвлөгөө өгч ажилласан болно.	01.01-06.05	100

3	Хууль, хяналтын байгууллага д Гаалийн байгууллагыг төлөөлөх, хамтран ажилласан байдал	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	Захиргааны, Иргэний болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд Гаалийн Ерөнхий Газрын даргын олгосон итгэмжлэлийн үндсэн дээр нэхэмжлэгч, хариуцагч, иргэний хохирогчоор оролцсон талаар, шүүх болон хууль хяналтын бусад байгууллагуудын шийдвэр, хүсэлтийн дагуу шинжээчийн дүгнэлт гаргах үйл ажиллагаанд хамтран ажилласан байна.	Тайлант хугацаанд захиргааны болон иргэний 7 хэрэгт хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр томилогдон ажилласан байна. Тухайлбал: 1. Сүхбаатар дүүргийн иргэний хэргийн анхан шатны шүүхэд хянагдсан А.Гэрэлмаагийн нэхэмжлэлтэй, Гаалийн ерөнхий газарт холбогдох иргэний хэрэгт хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцсон. Анхан шатны шүүхийн 2024 оны 05 дугаар сарын 22-ны өдрийн 181/ШШ2024/02147 дугаартай шийдвэрээр “А.Гэрэлмаагийн нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүхэлд нь хангаж Гаалийн ерөнхий газраас А.Гэрэлмаад 2022 оны 02 дугаар сарын 21-ний өдрөөс 2023 оны 06 дугаар сарын 14-ний өдрийг хүртэл хугацааны цалинтай тэнцэх олговорт нийт 23,054,055 төгрөгийг гаргуулан нэхэмжлэгчид олгож, уг хугацааны нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн төлж, баталгаажуулалт хийхийг Гаалийн ерөнхий газарт даалгаж шийдвэрлэсэн. Уг шийдвэрийг эс зөвшөөрч 2024 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр Нийслэлийн Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүхэд давж заалдах журмаар гомдол гаргасан. Давж заалдах шатны шүүхийн шүүх хуралдаан товлөгдоогүй байна. 2. Сүхбаатар дүүргийн иргэний хэргийн анхан шатны шүүхэд хянагдаж байсан “Сити хөгжил” ХХК, “Тулга техник” ХХК, иргэн Д.Батбилэг нарын нэхэмжлэлтэй, Гаалийн ерөнхий газарт холбогдох иргэний хэрэг хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцсон. Шүүх хэргийг 2023 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдөр хянан хэлэлцээд “1. Агуулах гражийн үүд хаалгыг чөлөөлж орц, гарц гаргаж, тэдгээрийг ашиглах боломжоор хангах. 2. “Сити хөгжил” ХХК-д учирсан гэм хорын хохиролд 18.000.000 /арвсан найман сая/ төгрөгийг гаргуулах” шаардлагаас “1. Агуулах гражийн үүд хаалгыг чөлөөлж орц, гарц гаргаж, тэдгээрийг ашиглах боломжоор хангах. 2. “Сити хөгжил” ХХК-д учирсан гэм хорын хохиролд 8 сая /найман сая/ төгрөгийг гаргуулах” шаардлагыг хэрэгсэхгүй болгож, үлдэх шаардлага болох “Сити хөгжил” ХХК-д 8 сая төгрөг, улсын тэмдэгтийн хураамж 145 мянга /нэг зуун тавин дөрвөн мянга/ төгрөгийг гаргуулах шаардлагыг хангаж шийдвэрлэсэн. Тус 2023 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдрийн 181/ШШ2023/04049 дүгээр шийдвэрийн зарим хэсгийг эс зөвшөөрч Нийслэлийн иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүхэд давж заалдах гомдол гаргаж, нийслэлийн иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүхээс манай гомдлыг хангаж, нэхэмжлэгч нарын нэхэмжлэлийн бүхэлд нь хэрэгсэхгүй болгосон. Өөрөөр хэлбэл Гаалийн ерөнхий газар шүүхэд ялалт байгуулсан. 3. “Техник импорт” ХК-ийн нэхэмжлэлтэй, Монгол Оросын хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг Улаанбаатар төмөр зам, Улаанбаатар хот дахь		
---	---	-------------------------	--	--	--	--

				гаалийн газарт холбогдох иргэний хэрэгт нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүхэлд нь эс зөвшөөрсөн тайлбарыг өгч хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Б.Хишигбатад эрх зүйн зөвлөмж өгч ажиллаж байна. 4. “Санчир Ундрах” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй, Гаалийн ерөнхий газарт холбогдох захиргааны хэрэгт Гаалийн ерөнхий газрын Хяналт, бүрдүүлэлтийн газрын гаалийн улсын ахлах байцаагч Д.Ариунцэцэг, Барааны ангилал, үнэлгээний хэлтсийн гаалийн улсын байцаагч Ц.Урантуул, Хуулийн хэлтсийн гаалийн улсын байцаагч Б.Лувсандорж, Улаанбаатар хот дахь гаалийн газрын гаалийн улсын ахлах байцаагч Б.Болормаа, гаалийн улсын байцаагч Г.Гасан нар томилогдсон. Уг нэхэмжлэлийн шаардлагад холбогдох хариу тайлбарыг Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхэд гаргаж өгсөн. Шүүх хуралдаан одоогоор товлөгдоогүй байна. 5. Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхэд хянагдаж буй Л.Байгалмаагийн нэхэмжлэлтэй Гаалийн ерөнхий газарт холбогдох “төрийн албан хаагч өндөр насны тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгохоос татгалзаж шийдвэрлэсэн Гаалийн ерөнхий газрын 2023 оны 11 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 01-1.1/3968 дугаартай албан бичгийг хууль бус болохыг тогтоолгох, Л.Байгалмаад нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийг холбогдох журмын дагуу тооцож олгохыг Гаалийн ерөнхий газарт даалгах” шаардлага бүхий захиргааны хэрэгт хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцож холбогдох хариу тайлбар, нотлох баримтыг гарган өгч шүүх хуралдаанд оролцсон. Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдрийн 128/ШШ2024/0171 дүгээр шийдвэрээр Л.Байгалмаагийн нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүхэлд нь хангаж шийдвэрлэсэн. 6. О.Отгонбаярын нэхэмжлэлтэй, Гаалийн ерөнхий газрын даргад холбогдох захиргааны хэрэгт хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцож холбогдох нотлох баримт, хариу тайлбарыг гаргаж өгсөн. Уг хэргийн урдчилсан хэлэлцүүлэг 2024 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдөр болсон. Урдчилсан хэлэлцүүлгээр Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 65 дугаар зүйлийн 65.1.3 дахь хэсэгт зааснаар эрүүгийн хэргийн хянан шийдвэрлэх хүртэл уг захиргааны хэргийг түдгэлзүүлж шийдвэрлэсэн. 7. П.Мөнхсайханы нэхэмжлэлтэй, Гаалийн ерөнхий газрын даргад холбогдох захиргааны хэрэгт хариуцагчийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцож холбогдох нотлох баримт, хариу тайлбарыг гаргаж өгсөн. Шүүхийн урьдчилсан хэлэлцүүлгээр хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэх хүртэл түдгэлзүүлсэн.		
--	--	--	--	--	--	--

4	Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан арга хэмжээний хэрэгжилтийг тайлагнах	Хийгдэх ажлын шалтгаан, нөхцөл, суурь үзүүлэлтээр		Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан арга хэмжээний хэрэгжилтийг тайлагнана.	1. Шуурхай хуралдаанаас өгсөн үүргийн дагуу ГЕГ-ын 2024.02.01-ний өдрийн “Зарим хилийн боомтын талаар авах арга хэмжээний тухай А/105 дугаар тушаалын төслийг боловсруулж танилцуулан 2024 оны 02 дугар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөж байна. Уг тушаалаар “Гаалийн байгууллагын удирдах ажилтны 2024 оны сургалт, зөвөлгөөн”-өөс гаалийн улсын байцаагч нарын ажлын ачааллыг тэнцүүлэхтэй холбоотой гаргасан санал, хүсэлтийг үндэслэн Гашуунсухайт, Шивээхүрэн дэх хилийн боомтуудын гаалийн улсын байцаагч нарыг 28 хоног ажиллуулж 14 хоног амраах хэлбэрээр ажиллах болон амралтын цагийг гаалийн улсын байцаагч тус бүрээр нарийвчлан хуваарь гарган зохицуулан ажиллуулж, Гашуунсухайт, Шивээхүрэн дэх гаалийн газрын гаалийн улсын байцаагч нарын ажил, амралтын цагийг дээрх зохицуулалтад шилжүүлсэнтэй холбоотойгоор хөдөлмөрийн нөхцөл, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг чанд сахиж ажиллахыг тус газрын дарга нарт даалгасан. 2. Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2024 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн А/103 дугаар тушаалаар байгуулагдсан албан тушаалын тодорхойлолт боловсруулах ажлын хэсэгт ажиллаж байна. 3. Шуурхай хяналтын төвийн 2024 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдрийн 58 дугаартай дотоод зурвасаар ирүүлсэн “Заавар батлах тухай” тушаалын төсөл, “Гаалийн байгууллагын гомдол, мэдээлэл, лавлагааны тусгай дугаар ашиглах заавар”, “Санал, гомдол, мэдээлэл бүртгэх маягт”-ын төсөл нь холбогдох хууль тогтоомжид нийцэж байгаа эсэхэд тус хэлтсийн мөн оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 182 дугаартай дотоод зурвасаар дараах санал, дүгнэлтийг хүргүүлсэн 1. “Заавар батлах тухай тушаал”-ын төсөлд Гаалийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1, 12.2, 22 дугаар зүйлийн 22.1, 23 дугаар зүйл, 269¹ дүгээр зүйлийн 269¹.1.1, 269¹.1.6, 269¹.1.8, 271¹ дүгээр зүйлийн 271¹.1.1, 271¹.1.6, 271¹.1.7 дугаар зүйлийг тус тус үндэслэх. 2. “Заавар”-ын төслийн 1.4 дэх хэсэгт “Гаалийн тухай хууль” гэсний дараа “Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль, Захиргааны ерөнхий хууль” гэж нэмэх. Учир нь Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль болон түүнтэй нийцүүлэн гарсан бусад хууль тогтоомжууд, Захиргааны ерөнхий хуульд заасан хөөн хэлэлцэх хугацаатай холбоотой мэдээ, мэдээлэл гарахыг үгүйсгэхгүй. 3. “Заавар”-ын төслийн 2 дахь хэсэгт - хүн, хуулийн этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хүндэтгэх; - мэдээллээр хангах, үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагаа шуурхай, хялбар байх; гэж нэмэх. 4. “Заавар”-ын төсөлд төрийн байгууллага болон аж ахуйн нэгж иргэдэд ямар төрлийн мэдээ мэдээлэл, зөвлөгөө өгөхийг тусгаж өгөх.		
---	---	---	--	---	---	--	--

				Учир нь “Заавар”-ын “Нийтлэг үндэслэл”-д “төрийн байгууллага болон аж ахуйн нэгж иргэдэд мэдээлэл, зөвлөгөө өгөх” гэжээ. 5. “Заавар”-ын 3.1 дэх хэсэгт ажиллах албан хаагчийн хугацааг тодорхой тавьж өгөх. 6. “Заавар”-т төрийн байгууллага болон аж ахуйн нэгж иргэдэдээс ирсэн гомдол мэдээллийг холбогдох нэгжид хэдий хугацаанд хэрхэн хуваарилагдахыг тусгаж өгөх. 7. Төрийн байгууллага болон аж ахуйн нэгж иргэдэд мэдээлэл, зөвлөгөө өгөх, ирүүлсэн санал, асуулт, гомдол мэдээллийг хүлээн авахдаа “факс, мессеж, майл хаягаар хэрхэн хүлээн авахыг тусгах. Хэрэв техникийн нөхцөл байдлаас шалтгаалж хүлээн авах боломжгүй бол “зөвхөн утсаар хүлээн авах” гэж тусгах. 8. “Гаалийн лавлах 1281” тусгай дугаарт залгасан иргэн, аж ахуй нэгжийн дуудлагын төлбөр 1 минут тутамд хэдэн төгрөг байхыг журамд тусгах. Учир нь 1-800-XXXX дугаарлалт нь хэрэглэгчээс залгахад нэмэлт төлбөргүй байх ба аливаа бизнес, үйлчилгээний сурталчилгаа, лавлагаа, мэдээлэл өгөхөд зориулагдана. ХХЗХорооноос бүртгэлийн гэрчилгээ олгогдох эрх зүйн зохицуулалтай. 9. “Заавар батлах тухай” тушаалын төсөлд хавсралтын нэр зөвүүтэй байгааг анхаарч, 6.1.3 дахь заалтыг “задруулахыг” гэснийг “задруулах” гэж 7 дугаар заалтын дугаарлалтыг тус тус засварлаж холбогдох нэгжүүдээс санал авсны үндсэн дээр дахин хянуулахыг зөвлөн ажилласан. Уг журмыг 2024 оны 06 дугаар сард Мэргэжлийн зөвлөлийн хуралдаанд оруулахад бэлэн болоод байна.		
5	Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, эрх зүйн актын хэрэгжилт хангах	Хийгдэх ажлын шалтгаан, нөхцөл, суурь үзүүлэлтээр		Хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлж ажилласан талаар тайлагнана. Тайлант хугацаанд дараах ЗББН-дэд хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлж ажилласан байна. Тухайлбал: 1. Харьяа гаалийн газар, хороодын дарга нарт “Гаалийн байгууллагаас жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулдаг “Гаалийн байгууллагын удирдах ажилтны 2024 оны сургалт, зөвлөгөөн”-ний үеэр “1111” төвд “харьяа гаалийн газар, хороодын гаалийн улсын ахлах байцаагч нар гэж гаалийн газрын даргаасаа илүү эрх мэдэлтэй хүмүүс байна. Тус гаалийн ахлах байцаагч нарын доор гаалийн хяналт шалгалтын улсын байцаагч нар ажилладаг. Гэтэл тухайн хүмүүст долигонож байж ажил үүргээ гүйцэтгэх, бусдыг нь хясан боогдуулах, дарамт учруулах зэрэг асуудал үүсдэг. Замын-Үүд, Сэлэнгэ, Гашуунсухайт гаалийн газрын гаалийн улсын ахлах байцаагч нар нь ажил үүргээ сайн мэдэхгүй, сонгон шалгаруулалтаар албан тушаалд томилогдоогүй, төрийн ажлыг хуулийн хүрээнд хийж байгаа байцаагч нарт дарамт үзүүлдэг асуудлыг уг зөвлөгөөнд уламжилж өгөх”-ийг хүссэн гомдол ирсэн байна.		

					Иймд харьяа гаалийн газар, хороодын дарга нар гаалийн улсын ахлах байцаагч нарын ажилдаа хандах хандлага, мэргэжил, ёс зүй, ур чадварыг үнэлж, удирдлагын зүгээс шаардлагатай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэн тайланг 2024 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн дотор ирүүлэх” чиглэлийг 2024 оны 01 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 02/316 дугаар албан бичгээр хүргүүлж хувийг 1111 төвд хүргүүлсэн. 2. Улаанбаатар хот дахь гаалийн газрын 2024 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 01/41 дүгээр албан бичгээр ирүүлсэн хүсэлтийг судлан үзээд Гаалийн ерөнхий газрын 2024 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 01-1/394 дүгээр албан Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн газарт, мөн оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 01-1/393 дугаар албан бичгээр Авлигатай тэмцэх газарт “Юнайтед белаз машинери инвестмент” ХХК /6024181/-ийн холбогдох мэдээллүүдийг хүссэн. Албан бичгийн хариу одоогийн байдлаар ирээгүй байна. 3. Тус хэлтсийн 2024.02.14 64 дугаартай дотоод зурвасаар Гаалийн төв лаборатори, Эрсдэлийн удирдлагын хэлтэст “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-ын 2024 оны 02 дугаар сарын 02-ны өдрийн ТБ-131-12/471 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн “Хамтран ажиллах гэрээ”-ний төсөлд санал авсан. 4. Тус хэлтсийн 2024.02.14-ний өдрийн 65 дугаартай дотоод зуравсаар Тариф, татварын газарт “Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, хяналт тавих журам”-ын төсөлд санал авсан. Танай газрын мөн оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 2024/10 дугаартай дотоод зурвасаар “саналгүй” гэсэн хариуг өгсөн. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яаманд журмын төсөлд өгөх хариу албан бичгийг хянуулах явцад Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийг дахин судлан үзэх шаардлагатай гэсэн тул журмын төслийг дахин судлан үзэж саналаа ирүүлэхийг хүссэн. 5. Тус хэлтсийн 2024.02.15-ны өдрийн 66 дугаартай Барааны аниглал, үнэлгээний хэлтэст Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны 2024 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 03/151 дүгээр албан бичгээр Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай /шинэчлэн найруулга/-ийн хуульд заасны дагуу шинэчлэн боловсруулсан “Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, хяналт тавих журам”-ын төсөлд санал авсан. Уг саналд өгөх хариу албан бичгийг хянуулах явцад дахин санал авах шаардлага үүссэн тул уг журмын төсөлтэй танилцаж нэн даруй саналаа ирүүлэхийг хүссэн. 6. Тус хэлтсийн 2024.02.16-ны өдрийн 68 дугаартай дотоод зурвасаар Статистик, дүн шинжилгээний хэлтэст Зам, тээврийн хөгжлийн яамны 2024 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдрийн 04/541 дүгээр		
--	--	--	--	--	--	--	--

				албан бичгээр “Зам, тээврийн салбарын нэгдсэн платформ”-д Гаалийн ерөнхий газрын мэдээллийн системээс өгөгдөл, мэдээлэл дамжуулах, солилцох үйл ажиллагааг автоматжуулах “Хамтран ажиллах гэрээ” дээр ажилласан. Уг гэрээ одоо байгуулагдаж байна. 7. Хяналт, бүрдүүлэлтийн газарт тус хэлтсийн 2024.02.19-ний өдрийн 74 дугаартай дотоод зурвасаар “Алтан булаг чөлөөт бүсийн хөрөнгө оруулагчдын хөгжлийн бүс зөвлөл” ГҮТББ-ийн захирал Б.Орхоноос 2024 оны 02 дугаар сарын 13-ны өдрийн “Асуудал шийдвэрлүүлэх тухай” 24/10 дугаартай албан бичгээр захиргааны хэм хэмжээний актыг Захиргааны ерөнхий хуульд заасан журмын дагуу улсын бүртгэлд бүртгүүлэх, Эдийн засгийн хөгжлийн сайдаас хүргүүлсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэн, тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгжүүдийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах нөхцөл бололцоогоор шуурхай хангаж өгөхийг хүссэн хүсэлт ирүүлсэн байна. Энэхүү албан бичгийг Гаалийн ерөнхий газрын даргын зүгээс Дэд даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Г.Энхтайван, Хяналт, бүрдүүлэлтийн газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Б.Даваасүрэн нарт “Асуудлыг танилцуулах, хариу өгөх”-өөр 2022 оны 02 дугаар сарын 19-ний өдөр цохолт хийж Хуулийн хэлтэст хуваарилагдсан байна. Иймд Танай газрын зүгээс уг хүсэлтэд ямар байр суурьтай байгаа, Хуулийн хэлтэстэй хамтран ажиллах гаалийн улсын байцаагчийг нэн даруй томилон ирүүлэхийг хүссэн. 8. Хүний нөөцийн хэлтэст тус хэлтсийн 2024.02.19-ний өдрийн 73 дугаартай дотоод зурвасаар Төрийн албаны тухай хуульд төрийн албан тушаалын ангилал, төрлийг 10 дугаар зүйлийн 10.1.1-д “төрийн улс төрийн албан тушаал”, 10.1.2-т “төрийн захиргааны албан тушаал”, 10.1.3-д “төрийн тусгай албан тушаал”, 10.1.4-д “төрийн үйлчилгээний албан тушаал”, 10.3-д “Энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3-т заасан албан тушаалыг төрийн жинхэнэ албан тушаал гэнэ”, 46 дугаар зүйлийн 46.3-д “Хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн жинхэнэ албан хаагч нь тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрмэгц төрийн албанаас чөлөөлөгдөх, эсхүл төрийн алба хаах насны дээд хязгаар хүртэлх хугацаанд ажиллах хүсэлтээ гаргана. Уг хүсэлтийг тухайн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан хүлээн авч төрийн албанаас чөлөөлөх, эсхүл түүний үйл ажиллагааны үр дүн, мэргэшлийн түвшингийн үнэлгээ, туршлага, эрүүл мэндийн байдал зэргийг харгалзан үзсэний үндсэн дээр төрийн алба хаах насны дээд хязгаар хүртэлх хугацаанд үргэлжлүүлэн ажиллуулах шийдвэр гаргана. Төрийн жинхэнэ албан хаагч тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрмэгц болон төрийн алба хаах насны дээд хязгаар хүртэл үргэлжлүүлэн ажиллуулахаар тогтоосон хугацаа дуусмагц төрийн албанаас чөлөөлөгдөх тухай хүсэлтээ гаргаагүй нь захиргааны		
--	--	--	--	--	--	--

				санаачилгаар түүнийг төрийн албанаас чөлөөлөхөд саад болохгүй” гэж тус тус заажээ. Өөрөөр хэлбэл Төрийн албаны тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.4-д заасан төрийн үйлчилгээний албан тушаалд тэтгэвэрт гарсан иргэнийг томилон ажиллуулах эрх зүйн зохицуулалт байхгүй байна гэж ойлгогдохоор байна. 2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөж буй Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 145 дугаар зүйл 145 дугаар зүйл “Ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлт”, 145.1-д “Ахмад настан, тэтгэвэр авагч хөдөлмөр эрхэлж болно”, 145.2-т “Ажилтан өндөр насны тэтгэвэр авч байгаа нь түүний цалин хөлсийг бууруулах болон энэ хуульд заасан бусад эрхийг хязгаарлах үндэслэл болохгүй”, Төрийн албаны зөвлөлийн 2020 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 07 дугаар зөвлөмжид “...өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон иргэнийг төрийн байгууллага зөвхөн гэрээний үндсэн дээр, төрийн албан хаагчийн эрх зүйн байдалгүйгээр тодорхой хугацаанд ажил үүрэг гүйцэтгүүлж болно...” гэж тус тус заажээ. Үүнээс үзэхэд ажлын зайлшгүй шаардлагаар төрийн үйлчилгээний үндсэн орон тоонд тэтгэвэр тогтоолгосон иргэнийг “ажил гүйцэтгэх гэрээ”-ний үндсэн дээр төрийн албан хаагчийн эрх зүйн байдалгүйгээр, үндсэн төрийн үйлчилгээний ангилалд хамааруулахгүйгээр тодорхой хугацаанд ажил үүрэг гүйцэтгүүлж болохоор хуульчилсан байна. Харин нэгэнт тэтгэвэрт гарсан иргэнийг “ажил гүйцэтгэх гэрээ”-ээр цалин хөлс, урамшууллыг нь тохиролцсоны үндсэн дээр ажиллуулж болох бөгөөд энэ тохиолдолд төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдэл олгох эрх зүйн үндэслэлгүй гэж зөвлөсөн. 9. Гаалийн төв лабораторит тус хэлтсийн 2024.02.23-ны өдрийн 85 дугаартай дотод зурвасаар “Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1-д “Биржээр арилжаалах бүтээгдэхүүний нэр төрөл, ангиллыг геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас санал болгосны дагуу Засгийн газар батална”, 10.2-т “Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн борлуулах энэ хуулийн 10.1-д заасан уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр заавал арилжина”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны “Биржээр арилжаалах бүтээгдэхүүний нэр төрөл, ангиллыг батлах тухай” тогтоолын 223 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг ...Гаалийн ерөнхий газар (Р.Отгонжаргал), ...даалгаж, 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны өдрөөс эхлэн мөрдөхөөр заажээ. Өөрөөр хэлбэл Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хууль, Засгийн газрын тогтоолд төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн “дотоодын		
--	--	--	--	---	--	--

				зах зээлд” худалдаалсан төмрийн хүдрийг хэрхэн экспортлох талаар эрх зүйн зохицуулалт тусгагдаагүй байна. “Монголросцветмет” ТӨҮГ-ын Гаалийн ерөнхий газарт хандсан 2024 оны 02 дугаар сарын 21-ний өдрийн 1/352 дугаар албан бичиг, “Монголын хөрөнгийн бирж” ХХК-ийн зүгээс Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Санхүүгийн зохицуулах хороонд хандсан 2024 оны 02 дугаар сарын 07-ны өдрийн 01/110 дугаартай албан бичигт үндэслэн хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хэрэгжүүлж ажиллахыг зөвлөсөн. 10. Гаалийн ерөнхий газрын зүгээс “Оюу толгой” ХХК-тай гэрээ байгуулахаар ажиллаж байгаа бөгөөд Гашуунсухайт дахь гаалийн газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Л.Ганбаярт “Гаалийн ерөнхий газрын зүгээс “Оюу толгой” ХХК-тай гаалийн салбар лаборатори байгуулах, лабораторийн магадлан шинжилгээ хийх, гаалийн хяналт, бүрдүүлэлт хийх, гаалийн улсын байцаагч, шинжээчийг ажилдаа ирэх болон буцах тээврийн асуудал, ажлын байрны нөхцөл зэрэг шаардлагатай бүхий л асуудлыг тусгасан “Хамтран ажиллах” цогц гэрээ байгуулахаар уулзалт зохион байгуулсан. Иймд тус “Хамтран ажиллах” цогц гэрээг байгуулахад танай газрын зүгээс тусгах шаардлагатай бүхий л асуудлыг нэгтгэн 2024 оны 03 дугаар сарын 02-ны дотор ирүүлэхийг мэдэгдье. Жич: “Хамтран ажиллах” цогц гэрээ нь урт хугацаатай байгуулагдах бөгөөд орхигдуулсан саналыг дахин гэрээнд тусгах боломжгүй” гэж 2024 оны 02 дугаар сарын 09-ний өдрийн 02-1/791 дугаартай албан бичгээр хүргүүлэн саналыг авч ажилласан. Одоо ГЕГ болон Оюу толгой ХХК-ийн хооронд гэрээ байгуулах ажлыг холбогдох хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хүрээнд хянаж байна. 11. Санхүү, хөрөнгө газрын 2024 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн 30 дугаартай дотоод зурвасыг 2024 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдөр хүлээн авч танилцаад “Гаалийн хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор улсын төсвийн хөрөнгөөр худалдан авсан тоног төхөөрөмжүүдийг Орхон аймаг дахь гаалийн газрын балансаас “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-ын балансад шилжүүлж болох эсэхэд манай хэлтсийн зүгээс тусгайлан эрх зүйн зөвлөмж өгөх боломжгүй байна. Иймд энэ талаарх асуудлыг Сангийн яаманд уламжлаж шийдвэрлүүлэхийг хүсье” гэж холбогдох хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хүрээнд зөвлөмж өгч ажилласан. 12. Гаалийн ерөнхий газар болон “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-ын хооронд байгуулагдах “гаалийн итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгж хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх чиглэлээр хамтран ажиллах” гэрээний төсөлтэй танилцаад “Уг гэрээний төсөлд “Дэд дарга Г.Энхтайван” гэснийг “Дэд даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Г.Энхтайван”, “Тав. Хариуцлага” гэснийг “Зургаа. Хариуцлага” гэж өөрчлөх” саналтай байна.		
--	--	--	--	--	--	--

					Цаашид “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-т гэрээний төслийг танилцуулж гэрээ байгуулах ажиллагааны явцад манай хэлтсээс эрх зүйн зөвлөгөө авах, хуульд нийцсэн эсэхийг хянуулах боломжтой” гэсэн эрх зүйн зөвлөмжийг тус хэлтсийн 2024 оны 03 дугаар сарын 12-ны өдрийн 113 дугаартай дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 13. Эрсдэлийн удирдлагын хэлтсийн 2024 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдрийн 2024/85 дугаартай дотоод зурвастай танилцаад “Гаалийн ерөнхий газар Зорчигчийн мэдээллийн төвийн хооронд байгуулагдах “Мэдээлэл харилцан солилцох тухай гэрээ”-ний төсөлд тус хэлтсийн зүгээс тусгайлан өгөх саналгүй болно” гэдгийг тус хэлтсийн мөн оны 05 дугаар сарын 03-ны өдрийн 179 дугаартай дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 14. Чингис Хаан Олон Улсын нисэх буудал дахь гаалийн газарт тус хэлтсийн мөн оны 05 дугаар сарын 22-ны өдрийн 01-1.2/2025 дугаартай албан бичгээр “Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн Б/227 дугаар тушаалаар гаалийн улсын ахлах байцаагч П.Даариймаад гаалийн хяналт шалгалт хийсэн гаалийн улсын байцаагчийн үйл ажиллагаанд гаалийн улсын ахлах байцаагчийн албан тушаалын тодорхойлолтод заасан чиг үүргийн дагуу хяналт тавих, мэргэжил арга зүйгээр хангах үүргээ зохих ёсоор биелүүлээгүйгээс бусдад тарифын бус хязгаарлалттай барааг хилээр нэвтрүүлэх боломж олгож Засгийн газрын 2009 оны 90 дүгээр тогтоол, Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга, Төрийн албаны зөвлөлийн даргын хамтарсан 2019 оны 36/32 дугаар тушаалаар батлагдсан “Төрийн жинхэнэ албан хаагчид сахилгын шийтгэл ногдуулах, түүнд гомдол гаргах журам”-ын холбогдох заалтуудыг тус тус зөрчсөн байх тул сануулах сахилгын шийтгэл ногдуулж, сахилгын шийтгэлтэйд тооцох хугацаа дуусах хүртэл үр дүнгийн шагнал, урамшуулал олгохгүй байхыг Чингис хаан олон улсын нисэх буудал дахь гаалийн газар, тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Гаалийн ерөнхий газрын Захиргааны удирдлагын газарт тус тус даалгаж шийдвэрлэжээ. Үүнээс үзэхэд сахилгын шийтгэлтэйд тооцохоос өмнөх ажилласан хугацааны үр дүнгийн шагнал, урамшуулал олгосон нь зөв. Харин Монгол Улсын Засгийн газрын 2009 оны 90 дүгээр тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Гаалийн улын байцаагчийн сахилгын дүрэм”-ийн 6.7-д “Гаалийн улсын байцаагч сахилгын шийтгэл ногдуулсан өдрөөс хойш нэг жилийн дотор сахилгын шийтгэл хүлээгээгүй бол түүнийг сахилгын шийтгэлгүйд тооцно”, Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын дарга, Төрийн албаны зөвлөлийн даргын хамтарсан 2019 оны 36/32 дугаар тушаалын 9.3-т “Албан хаагчид сахилгын шийтгэлтэйд тооцох хугацаанд шагнал,		
--	--	--	--	--	---	--	--

				урамшуулал олгохгүй байхаар холбогдох журамд зааж болно” гэж тус тус заажээ. Иймд гаалийн улсын ахлах байцаагч П.Даариймаад Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн Б/227 дугаар тушаалаар сахилгын шийтгэлтэйд тооцсон байх тул уг өдрөөс эхлэн 1 жилийн дотор сахилын шийтгэл хүлээгээгүй тохиолдолд сахилгын шийтгэлтэйд тооцох хугацаа дуусах хүртэл үр дүнгийн шагнал, урамшуулал олгохгүй болохыг үүгээр зөвлөж байна. Гаалийн улсын ахлах байцаагч П.Даариймаад 2024 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдөр сахилгын шийтгэл ногдуулсан байх тул тухайн сарын ажлын үр дүнгийн үзүүлэлтийг уг тушаалтай холбогдуулан тооцох нь зөв” гэсэн зөвлөмж, чиглэлийг өгсөн. 15. Тус хэлтсийн 2024 оны 05 дугаар сарын 30-ны өдрийн 233 дугаартай дотоод зурвасаар Аж ахуй, үйлчилгээний албанд 1. Одоогийн хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа Төрийн албаны тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Иргэний хуульд “Байнгын гэрээт ажилтан” гэсэн нэр томъёо байхгүй байна. Сангийн сайдын 2021 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн 190 дугаар тушаалын хавсралтын “Үндсэн цалин”-д “Байнгын гэрээт ажилтан” гэж байгаа ч холбогдох хуульд ийм нэр томъёо байхгүй байгаа тул “Байнгын гэрээт ажилтан гэж ямар ажилтан байх” гэсэн асуултад тусгайлан эрх зүйн зөвлөмж өгөх боломжгүй байна. /Хүчингүй болсон Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.15-т “байнгын ажлын байр” гэж ажил олгогчийн заасан ажлын байранд, тогтоосон горимын дагуу түүнээс олгосон хөдөлмөрийн багаж хэрэгслээр, ажил олгогч, эсхүл түүний төлөөлөгчийн удирдлагын дор баталсан норм, үнэлгээ, сүлжээгээр цалин хөлс авч, ажлын өдөр, ээлжийн давтамжтайгаар гүйцэтгэх ажил, үүргийг” гэж заасан байсан байна/ 2. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.9-д “ажлын байр” гэж иргэн, ажилтны гүйцэтгэх ажил үүрэгтэйгээ холбоотойгоор хүрэлцэн очих ёстой ажил олгогчийн шууд ба шууд бус хяналтын дор байх бүх байрыг”, Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.4-д “Хөдөлмөрийн хууль тогтоомжид нийцсэн хамтын гэрээ, хамтын хэлэлцээр, хөдөлмөрийн гэрээ, хөдөлмөрийн дотоод хэм хэмжээг холбогдох талууд дагаж мөрдөх үүрэгтэй”, 4 дүгээр зүйлийн 4.1.9-д “хөдөлмөрийн гэрээ” гэж хөдөлмөр эрхлэлтийн харилцааны үндсэн дээр ажил олгогч, ажилтан харилцан тохиролцсоны дагуу хийсэн тохиролцоог”, 6 дугаар зүйлийн 6.8-д “Хамтын гэрээ, хамтын хэлэлцээр, хөдөлмөрийн гэрээ, хөдөлмөрийн дотоод хэм хэмжээний зохицуулалт нь хүнийг ялгаварлан гадуурхсан, эрхийг нь хязгаарласан, эсхүл давуу байдал олгосон бол тухайн зохицуулалт хүчин төгөлдөр бус байна” гэж тус тус заажээ.		
--	--	--	--	--	--	--

					Үүнээс үзэхэд ажил олгогч, ажилтан хоёр ажлын нөхцөл, нэр томьёо хэрхэн байгаагаас үл хамаарч хөдөлмөрийн гэрээ заавал байгуулахаар байна. 3. Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.3.4-т “батлагдсан төсөв, сайдын баталсан зохион байгуулалтын бүтэц, орон тооны дээд хязгаарт багтаан агентлагийн орон тоо, цалингийн санг тогтоох”, 9 дүгээр зүйлийн 9.1-д “Агентлагийн орон тооны дээд хязгаарыг Засгийн газар, агентлагийн үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтцийн өөрчлөлтийн хөтөлбөр болон зохион байгуулалтын бүтцийг Засгийн газраас тогтоосон ерөнхий загварыг баримтлан Монгол Улсын сайд батална”, Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2019 оны А/142 дугаар тушаалын 4.3.12-т “гаалийн удирдах төв байгууллагаас баталсан бүтэц, орон тооноос хэтрүүлэхгүй... төрийн үйлчилгээний албан хаагчдыг ажилд авах, ажлаас халах,...” гэж тус тус заасан байна. Иймд Гаалийн ерөнхий газар болон харьяа гаалийн газар, хороод батлагдсан бүтэц, орон тоонд ажилтан авч ажиллуулахаар байна. Дашрамд сонирхуулахад Үндэсний статистикийн хорооны сайтад Цалин хөлстэй ажиллагчид гэж хөдөлмөрийн болон ажил гүйцэтгэх, хөлсөөр ажиллах гэрээ байгуулан эсхүл аман гэрээ болон хоёр талын тохиролцоогоор ажилладаг, хөдөлмөрийн харилцаа нь Хөдөлмөрийн тухай хууль, Иргэний хууль болон бусад холбогдох хууль, тогтоомжоор зохицуулагддаг, ажил олгогчдод ажил, үйлчилгээ үзүүлснийхээ төлөө мөнгөн ба мөнгөн бус хэлбэрээр цалин хөлс авдаг иргэнийг ойлгоно. Байнгын ажилтан гэж байнгын ажлын байранд ажиллах албан ёсны гэрээтэй бөгөөд ажил олгогч нь татвар болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийг хариуцан төлдөг, хөдөлмөрийн харилцаа нь Хөдөлмөрийн тухай болон Төрийн албаны тухай хууль, тогтоомжоор зохицуулагддаг иргэнийг ойлгоно. 1. Албан ажлаа түр эрхлээгүй байгаа байнгын ажилтанд ээлжийн амралтаа авсан, ажил хаясан, үйлдвэрлэлийн сул зогсолт гарч байгууллагын эдийн засгийн үйл ажиллагаа түр хугацаагаар тасалдсан болон зургаан сар хүртэлх хугацаагаар өвчтэй байсан, хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан, суралцах, жирэмсний болон амаржсаны амралттай, хүүхэд асрах чөлөөтэй зэрэг шалтгаанаар ажлаа хийгээгүй боловч хөдөлмөрийн гэрээ цуцлаагүй бөгөөд ажлын байр нь хадгалагдаж байгаа эргэн ажиллах, байнгын ажлын байранд албан ёсны гэрээтэй иргэнийг хамруулна. 2. Улирлын ажилтанд улирлын чанартай байнгын ажлын байранд ажиллах албан ёсны гэрээтэй бөгөөд ажил олгогч нь татвар болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийг хариуцан төлдөг, хөдөлмөрийн харилцаа нь Хөдөлмөрийн тухай болон бусад холбогдох хууль, тогтоомжоор зохицуулагддаг иргэнийг хамруулна.		
--	--	--	--	--	--	--	--

					Гэрээт ажиллагчид ажил гүйцэтгэх, хөлсөөр ажиллах гэрээ байгуулан эсхүл аман гэрээ болон хоёр талын тохиролцоогоор ажилладаг, хөдөлмөрийн харилцаа нь Иргэний хууль болон бусад холбогдох хууль, тогтоомжоор зохицуулагддаг, ажил олгогчдод ажил, үйлчилгээ үзүүлснийхээ төлөө мөнгөн ба мөнгөн бус хэлбэрээр цалин хөлс, урамшуулал авдаг байнгын ажилтанд хамаарахгүй иргэнийг хамруулна” гэсэн зөвлөмжийг өгсөн. 16. Хүний нөөцийн хэлтсийн 2024 оны 06 дугаар сарын 04-ний өдрийн 156 дугаартай дотоод зурвас, түүнд хавсаргасан Чингис хаан олон улсын нисэх буудал дахь гаалийн газрын Хяналт, шалгалтын албаны Хяналт, шалгалт хариуцсан гаалийн улсын ахлах байцаагч Ц.Батсүхийн Гаалийн ерөнхий газрын даргад гаргасан хүсэлттэй танилцаад Гаалийн улсын ахлах байцаагч Ц.Батсүхийн хүсэлтийн агуулгаас үзэхэд хоёр төрлийн агуулгатай хүсэлт гаргасан байх бөгөөд дараах байдлаар эрх зүйн зөвлөмж өгч байна. Үүнд: 1. 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн Гаалийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн 1 дүгээр зүйл “Гаалийн тухай хуулийн 280 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 280.7 дахь хэсэг нэмсүгэй”, “280.7. Улаанбаатар хотоос бусад орон нутагт тасралтгүй тав болон түүнээс дээш жил ажиллаж байгаа гаалийн улсын байцаагчид таван жил тутамд 12 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн тэтгэмжийг тухайн байгууллагаас олгоно”, Гаалийн тухай хуулийн 273 дугаар зүйлийн 273.1-д “Гаалийн хууль тогтоомжийн дагуу хяналт, шалгалт хийх эрх эдэлж, үүрэг хүлээх гаалийн албан тушаалтныг гаалийн улсын байцаагч гэнэ” гэж тус тус заажээ. Гэтэл гаалийн улсын ахлах байцаагч Ц.Батсүхийн гаргасан хүсэлт, түүнд хавсаргасан баримтаас үзэхэд Засгийн газрын Өмнөговь аймаг дахь Бүрэн эрхт төлөөлөгчийн ажлын албаны хилийн боомт харицсан мэргэжилтэн, Боомтын нэгдсэн захиргааны Хөгжлийн газрын даргаар ажиллаж байсан хугацааг гаалийн байгууллагад ажилласан хугацаанд тооцохооргүй байна. Учир нь түүний ажиллаж байсан Боомтын нэгдсэн захиргаа нь өнөөдрийг хүртэл хууль тогтоомжоор гаалийн байгууллагын бүтцэд нэгдээгүй. 2. Төрийн албаны тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 46.3-д “Хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн жинхэнэ албан хаагч нь тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрмэгц төрийн албанаас чөлөөлөгдөх, эсхүл төрийн алба хаах насны дээд хязгаар хүртэлх хугацаанд ажиллах хүсэлтээ гаргана. Уг хүсэлтийг тухайн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан хүлээн авч төрийн албанаас чөлөөлөх, эсхүл түүний үйл ажиллагааны үр дүн, мэргэшлийн түвшингийн үнэлгээ, туршлага, эрүүл мэндийн байдал зэргийг харгалзан үзсэний үндсэн дээр төрийн алба хаах насны дээд хязгаар хүртэлх хугацаанд үргэлжлүүлэн		
--	--	--	--	--	---	--	--

					ажиллуулах шийдвэр гаргана. Төрийн жинхэнэ албан хаагч тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрмэгц болон төрийн алба хаах насны дээд хязгаар хүртэл үргэлжлүүлэн ажиллуулахаар тогтоосон хугацаа дуусмагц төрийн албанаас чөлөөлөгдөх тухай хүсэлтээ гаргаагүй нь захиргааны санаачилгаар түүнийг төрийн албанаас чөлөөлөхөд саад болохгүй” гэж заажээ. Иймд гаалийн улсын ахлах байцаагч Ц.Батсүхийн үйл ажиллагааны үр дүн, мэргэшлийн түвшингийн үнэлгээ, туршлага, эрүүл мэндийн байдал зэргийг харгалзан үзсэний үндсэн дээр төрийн алба хаах насны дээд хязгаар хүртэл үргэлжлүүлэн ажиллуулах эсэхийг гаалийн байгууллагын удирдлагатай тохиролцсны үндсэн дээр шийдвэрлэх нь зөв гэсэн зөвлөмжийг тус хэлтсийн 2024 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдрийн 243 дугаартай дотоод зурвасаар хүргүүлэн холбогдох хууль тогтоомж, эрх зүйн актыг хүрээнд хэрэгжүүлж ажиллаж байна.		
6	Нэгжийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлсэн байдал	Хэрэгжилт, гүйцэтгэл эр		1. Нэгжийн дотоод эрсдэлийг бууруулах төлөвлөгөө боловсруулсан байна.	Нэгжийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх хүрээнд судлан үзээд 1. Хүний нөөцийн буруу бодлогын хүрээнд өсөн нэмэгдэж буй ажлын цар хүрээг хүний болон санхүүгийн нөөцтэй уялдуулан хүний нөөцийг зөв байлгах талаар санаачлах, 2. Албан тушаалын тодорхойлолт, чиг үүрэгт хамаарахгүй үүрэг даалгавар хүлээн авахгүй байх, өгсөн үүргийг ажлын ачлаалал болгохгүй цаг хугацаанд зэрэг гүйцэтгэх, 3. Мэргэжлийн мэдлэг сул, ажил гүйцэтгэх чадваргүй байдал, ажлын хариуцлагагүй, ёс зүйгүй үйлдэл гаргахгүй, мэдээллийг хугацаа хоцроох, буруу, алдаатай дамжуулсан зөрчил гаргахгүй байхыг олж харсан.		
7	Үүрэг даалгаврын биелэлтийг тайлагнах	Хэрэгжилт, гүйцэтгэл эр, хувиар	-	1.Удирдлагаас өгсөн үүрэг даалгаврыг цаг хугацаанд хуулийн хүрээнд тухай бүр хэрэгжүүлэн ажиллана.	Тайлант хугацаанд удирдлагаас өгсөн 21 удаагийн үүрэг даалгаврыг цаг хугацаанд хуулийн хүрээнд тухай бүр хэрэгжүүлэн ажилласан байна. Тухайлбал: 1. Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтын газар, Барааны ангилал, үнэ үнэлгээний хэлтсээс Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 06 дугаар сарын 04-ний өдрийн 01/4581 дугаартай албан бичгээр “Санчир-Ундрах” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй, Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтын газрын нэр бүхий гаалийн улсын байцаагч нарт холбогдох захиргааны хэрэгт нотлох баримт шаардсан байна. Иймд уг албан бичгийн 2, 3 дахь хэсэгт заасан нотлох баримт болон бусад шаардлагатай гэсэн баримтуудыг тус хэлтэст ирүүлэхийг мөн оны 06 дугаар сарын 06-ны өдрийн 241, 242 дугаартай дотоод зурвасаар авч шүүхэд хүргүүлсэн.	01.01-06.05	100

					2. Захиргааны удирдлагын газар, Хяналт бүрдүүлэлтийн газар, Зөрчилтэй тэмцэх газар, Хорио цээрийн хэлтэс, Статистик, дүн шинжилгээний хэлтэс, Боомтын хэлтсээс Хилийн боомтын захиргааны 2024 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн 24/153 дугаартай албан бичгээр “Мэдээлэл солилцож хамтран ажиллах тухай гэрээ”-ний төсөлд санал авч нэгтгэн Дэд даргад танилцуулж хүргүүлэхэд бэлэн болоод байна. 3. Баянзүрх дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгчийн захирамжийн дагуу тус шүүхэд “Морь эскпресо” ХХК-ийн гаалийн бүрдүүлэлтийн мэдээг Статистик, дүн шинжилгээний хэлтсээс гаргуулан нийт 7 хуудас баримтыг мөн оны 05 дугаар сарын 29-ны өдрийн 01-1.2/2109 дүгээр албан бичгээр хүргүүлсэн. 4. Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газрын 2024 оны 05 дугаар сарын 28-ны өдрийн 79 дугаартай дотоод зурвасыг мөн оны 05 угаар сарын 29-ний өдөр хүлээн авч танилцаад “Гаалийн ерөнхий газар болон “Нанопланет” ХХК-ийн хороонд байгуулагдах “Хүний биеийн халуун хэмжигч, металл мэдрэх зориулалттай гаалийн хяналт шалгалтын тоног төхөөрөмж /Улсын хэмээнд/ нийлүүлэх гэрээ”-ний төсөлд хууль эрх зүйн хувьд тусгайлан өгөх саналгүй болно гэж тус хэлтсийн мөн оны 05 дугаар сарын 29-ны өдрийн дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 5. Аж ахуй, үйлчилгээний албанаас ирүүлсэн “Монгол хьондай автомотив” ХХК-тай байгуулах “Авто машины засвар үйлчилгээ хийх гэрээ”, “Эл даблью органик футур ар” ХХК-тай байгуулах “Худалдах худалдан авах гэрээ”-ний төсөлтэй танилцаад 1. “Эл даблью органик футур ар” ХХК-тай байгуулах “Худалдах худалдан авах гэрээ”-ний “Гэрээ байгуулсан” хэсэгт Сургалтын төвийн эрх бүхий албан тушаалтныг тусгах. 2. Уг гэрээний төслийн 2 дугаар хавсралт нь хянагдаагүй болно. 3. “Монгол хьондай автомотив” ХХК-тай байгуулах “Авто машины засвар үйлчилгээ хийх гэрээ”-д Иргэний хуулийн 189 дүгээр зүйлийн 189.5, 342-358 дугаар зүйлийг тусгах. 4. “Гэрээ байгуулсан” хэсэгт Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газрын эрх бүхий албан тушаалтныг тус тус нэмэх саналыг 2024 оны 06 дугаар сарын 07-ны өдрийн 246 дугаартай дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 6. Статистик, дүн шинжилгээний хэлтсээс Нийслэлийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын 2024 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 4-190/1781 дугаар албан бичгээр “Цахиур хангайн хүлэг” /РД:5371724/ ХХК-ийн 2015 оны 01 дүгээр сараас өнөөдрийг хүртэлх хугацаанд хийсэн гаалийн бүрдүүлэлтийн дэлгэрэнгүй лавлагаа, мэдээллийг хүссэн тул тус хэлтсийн 2024 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 40 дугаартай дотоод зурвасаар хүргүүлж хариуг хүлээн авсан. 7. Бүрдүүлэлтийн цахим төвд Нийслэлийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын 2024 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 4-190/1781		
--	--	--	--	--	---	--	--

				дугаар албан бичгээр “Цахиур хангайн хүлэг” /РД:5371724/ ХХК гаалийн бүрдүүлэлт хийхээр гаалийн байгууллагад хандах бүрт хариуцсан тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч /89086190/-д нэн даруй мэдэгдэн хамтран ажиллахыг хүссэн. Иймд тухайн “Цахиур хангайн хүлэг” /РД:5371724/ ХХК гаалийн бүрдүүлэлт хийхээр гаалийн байгууллагад хандсан тохиолдолд Нийслэлийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын хариуцсан тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгчид нэн даруй мэдэгдэн хамтран ажиллахыг 2024 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 41 дугаартай дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 8. Нийслэлийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх гарын 2024 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 4-190/1781 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу Статистик, дүн шинжилгээний хэлтсээс “Цахиур хангайн хүлэг” /РД:5371724/ ХХК 2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 2024 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдөр хүртэлх хугацаанд гаалийн мэдүүлгээр бүрдүүлэлт хийсэн барааны мэдээлэл гаалийн мэдүүлгийн санд бүртгэгдээгүй болохыг тодруулан цаашид “Цахиур хангайн хүлэг” /РД:5371724/ ХХК гаалийн бүрдүүлэлт хийхээр хүсэлт гаргасан тохиолдолд танай байгууллагад мэдэгдэн хамтран ажиллахыг болохыг 2024 оны 01 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 01-1/.2/313 дугаар албан бичгээр хүргүүлсэн. 9. Тус хэлтсийн 2024 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 52 дугаартай дотоод зурвасаар Хяналт, бүрдүүлэлтийн газар, Татвар, орлогын газарт Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны 2024 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 03/151 дүгээр албан бичгээр Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай /шинэчлэн найруулга/-ийн хуульд заасны дагуу шинэчлэн боловсруулсан “Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, хяналт тавих журам”-ын төсөлд санал авч байгаа тул уг саналтай танилцаж 2024 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 17 цаг 00 минутаас өмнө санал авсан. 10. Тус хэлтсийн 2024 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдрийн 51 дугаартай дотоод зурвасаар Хяналт, бүрдүүлэлтийн газар, Мэдээллийн технологийн газар, Гаалийн төв лаборатори, Бүрдүүлэлтийн цахим төвд Сангийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Ж.Ганбатын 2024 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 03/323 дугаар албан бичгээр Засгийн газрын 2015 оны 502 дугаар дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Ашигт малтмалын эцсийн бүтээгдэхүүний жагсаалт”-ыг хэрхэн хэрэгжүүлж ажиллах тухай албан бичгийг Татварын ерөнхий газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Ч.Чимидсүрэнд хүргүүлсэн албан бичигтэй танилцаж өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа мөрдлөгө болгон ажиллахыг зөвлөсөн.		
--	--	--	--	---	--	--

					11. Гаалийн ерөнхий газрын 2024 оны 02 дугаар сарын 02-ны өдрийн 01-1.2/443 дугаартай албан бичгээр “Говийн хан транс” ХХК-ийн гаргасан хүсэлтийг шийдвэрлэсэн Гаалийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсэгт хуульд өөрөөр заагаагүй бол Улсын Их Хурал улсын хилээр оруулах, гаргахыг хориглох, Засгийн газар тарифын бус хязгаарлалттай нэвтрүүлэх барааны жагсаалтыг тус тус баталж, батлагдсан жагсаалтад зааснаас бусад бараа, тээврийн хэрэгслийг мөн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсэгт заасны дагуу аливаа этгээд гаалийн хилээр чөлөөтэй нэвтрүүлэх эрхтэй гэж тус тус заажээ. Үүнээс үзэхэд Гаалийн тухай хууль, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль түүнтэй нийцүүлэн гарсан хууль тогтоомжийн дагуу танай компанийн гаргасан хүсэлтийг үндэслэн “Өсөх сервис” ГХОХХК, “Чин засагт” ХХК-иуд нүүрс экспортлох тохиолдолд гаалийн бүрдүүлэлтийг зогсоох эрх гаалийн байгууллагад олгогдоогүй байна. Харин танай компанийн зүгээс шүүх, хууль хяналтын байгууллагад хандаж, дээрх байгууллагаас компаниудын гаалийн бүрдүүлэлтийг зогсоохыг мэдэгдсэн тохиолдолд гаалийн бүрдүүлэлтийг зогсоох боломжтой гэсэн хариуг өгсөн. 12. Тус хэлтсийн 2024.02.14-ний өдрийн 63 дугаартай дотоод зуравсаар Захиргааны удирдлагын газарт Хуулийн хэлтсийн 2024 оны Хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалтыг хүргүүлсэн. 13. “Ититнатитур” ХХК болон нэр бүхий компаниудын нэхэмжлэлтэй, Гаалийн ерөнхий газарт холбогдох захиргааны хэрэгт Захиргааны хэргийн давж заалдах шатны шүүхээс ирсэн 2024.02.19-ний өдрийн 2/0389 дүгээр албан бичгийг хүлээн авч танилцаад Гаалийн ерөнхий газрын 2024.02.20-ний өдийн 01-1.2/622 дугаартай албан бичгээр “Гаалийн ерөнхий газрын зүгээс 2024 оны 01 дүгээр сарын 02-ны өдрийн 03/352 дугаар албан бичгээр Хууль зүй, дотоод хэргийн яаманд Улсын Дээд шүүхийн Захиргааны хэргийн танхимын шүүх хуралдааны 2023 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 02 дугаар тогтоолыг үндэслэн Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн сангийн 5411 дугаарт бүртгэлтэй Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2019 оны А/223 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйлийг хилээр нэвтрүүлэх журам”-д зохих өөрчлөлт хийлгэхээр хандсан бөгөөд Хууль зүйн, дотоод хэргийн сайдын 2024 оны 02 дугаар сарын 16-ны өдрийн 1/680 дугаар албан бичгээр уг журамд холбогдох хөдөлгөөн хийсэн тухай мэдэгдсэн болно” гэсэн хариуг өгсөн. 14. Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхэд хянагдаж буй Л.Байгалмаагийн нэхэмжлэлтэй, Гаалийн ерөнхий газарт холбогдох захиргааны хэрэгт 2024 оны 02 дугаар сарын 16-ны өдрийн 1/1573 дугаар албан бичгийн дагуу тус газрын Хүний нөөцийн хэлтсээс тодруулахад “2022-2023 онд Улаанбаатар хот дахь гаалийн газрын		
--	--	--	--	--	--	--	--

				гаалийн улсын байцаагч Л.Байгалмаад өндөр насны тэтгэвэрт гарах тухай мэдэгдэл хүргүүлсэн. Мэдэгдэл хүргүүлсэн албан хаагчдын тоог Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газарт хүргүүлж, тус газар нь тэтгэвэрт гарахад олгодог нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийн төсөвт суулгадаг” гэсэн мэдээллийг 2024 оны 02 дугаар сарын 26-ны өдрийн 01-1.2/707 дугаар албан бичгээр хүргүүлсэн. 15. “Тоёота сэйлс Монголиа” ХХК-ийн 2024 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн ТМОН-64/2024 дугаартай албан бичигтэй танилцаад Гаалийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхэд шаардлагатай мэдээлэл, бичиг баримтыг холбогдох этгээд гаалийн хууль тогтоомжид заасны дагуу гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө”, 5.2-т “Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан энэ хуулийн 5.1-д заасан мэдээлэл, бичиг баримтыг хүлээн авч түүнийг гагцхүү гаалийн зорилгоор ашиглах бөгөөд хуульд зааснаас бусад тохиолдолд задруулах, эсхүл гуравдагч этгээдэд дамжуулахыг хориглоно” гэж тус тус заасан. Иймд уг албан бичигт дурдсан автомашинуудын мэдээллийг гаалийн байгууллага гаргаж өгөх боломжгүй байна. Харин уг албан бичигт танай байгууллага нь Тоёота болон Лексусийн Монгол дахь албан ёсны дистрибьютер компани бөгөөд албан ёсны дилер болох “Таван Богд” ХХК, “Мөнххада” ХХК, “Топ Моторс” ХХК-ийн үйл ажиллагааг дэмжин ажилладаг гэжээ. Иймд хүсэлтэд дурдсан автомашинуудын “Таван Богд” ХХК, “Мөнххада” ХХК, “Топ Моторс” ХХК импортолсон бол мэдээллийг тус компаниудаас гаргуулан авах боломжтой гэсэн хариуг 2024 оны 03 дугаар сарын 13-ны өдрийн 01-1.2/948 дугаартай албан бичгээр хүргүүлсэн. 16. Тус хэлтсийн 2024 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн 125 дугаартай дотоод зурвасаар Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газар, Хүний нөөцийн хэлтэст “Л.Байгалмаагаас Гаалийн ерөнхий газарт холбогдуулан гаргасан “Л.Байгалмаад төрийн албан хаагч өндөр насны тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгохоос татгалзаж шийдвэрлэсэн Гаалийн ерөнхий газрын 2023 оны 11 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 01-1.1/3968 дугаартай албан бичгийг хууль бус болохыг тогтоолгох, Л.Байгалмаад нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийг холбогдох журмын дагуу тооцож олгохыг Гаалийн ерөнхий газарт даалгах” шаардлага бүхий захиргааны хэргийг хянан шийдвэрлэсэн Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдрийн 128/ШШ2024/0171 дүгээр шийдвэрийг мөн оны 03 дугаар сарын 21-ний өдөр гардан авлаа. Шүүхийн шийдвэрт “Төрийн албаны тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.1, 61 дүгээр зүйлийн 61.1.1, Засгийн газрын 2019 оны 07		
--	--	--	--	--	--	--

				дугаар тогтоолоор баталсан “Төрийн албан хаагчид өндөр насны тэтгэвэрт гаргахад нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгох журам”-д тус тус заасны дагуу нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгохыг даалгаж шийдвэрлэх нь зүйтэй” гэж дүгнээд “Л.Байгалмаагийн гаргасан нэхэмжлэлийг бүхэлд нь хангаж, 2023 оны 11 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 01-1.1/3968 тоот нэг удаагийн буцалтгүй тусламж олгохоос татгалзсан албан бичгийг хууль бус болохыг тогтоож, Л.Байгалмаад нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийг холбогдох журмын дагуу олгохыг Гаалийн ерөнхий газарт даалгаж” шийдвэрлэжээ. Иймд Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдрийн 128/ШШ2024/0171 дүгээр шийдвэрийг биелүүлэх арга хэмжээ авч ажиллах”-ыг хүссэн. 17. Тус хэлтсийн 2024 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн 123 дугаартай дотоод зурвасаар Барааны ангилал, үнэлгээний хэлтсээс “Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 03 дугаар сарын 19-ний өдрийн 1/2462 дугаартай албан бичгээр “Санчир-Ундрах” ХХК-ийн нэхэмжлэлтэй, Гаалийн ерөнхий газрын дарга, Барааны ангилал, үнэлгээний хэлтсийн дарга, Улаанбаатар хот дахь гаалийн газар, гаалийн улсын ахлах байцаагч Б.Болормаа, Д.Ариунцэцэг, гаалийн улсын байцаагч Г.Гасан нарт холбогдох захиргааны хэрэгт нотлох баримт шаардсан байна. Иймд уг албан бичгээр шаардсан баримтуудыг нэн даруй гаргаж өгөх”-ийг хүсч холбогдох нотлох баримтыг гаргуулан шүүхэд хүргүүлсэн. 18. Нийслэл дэх Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн 2024 оны 04 дүгээр сарын 15-ны өдрийн 1/3272 тоот албан бичигтэй танилцаад Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн Зүйл 90.18-д холбогдох тусгайлсан Тайлбар дүрэм гэж байдаггүй бөгөөд 2024 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн 01-1.2/1120 тоот албан бичгээр маргаанд ач холбогдол бүхий Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн тухай олон улсын конвенци, Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн Ерөнхий тайлбар 6 дүрмийг нотлох баримтын шаардлага хангуулан хүргүүлсэн. Харин Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн дагуу барааг ангилах гарын авлага болох тухайн зүйлүүдэд хамаарах болон хамаарахгүй барааны талаарх илүү нарийн тайлбаруудыг агуулсан Тайлбар бичиг 5 ботийг Дэлхийн гаалийн байгууллагаас гаргадаг бөгөөд Тайлбар бичиг 5 дугаар ботийн Зүйл 90.18-ын тайлбар 5 хуудас баримтыг мөн оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрийн 01-1.2/1714 дүгээр албан бичгээр хүргүүлсэн. 19. Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газрын 2024 оны 05 дугаар сарын 07-ны өдрийн 70 дугаартай дотоод зурвасаар ирүүлсэн Гаалийн ерөнхий газар болон “Аз болор мөнх трейд” ХХК-ийн хороонд байгуулагдах “Гаалийн ерөнхий газрын дэргэдэх Эрэлч нохойн		
--	--	--	--	--	--	--

				сургалтын төвийн эрэлч нохдыг зориулалтын нохойн хоолоор хангах, худалдан авах гэрээ"-ний төслийг хянаад "хууль эрх зүйн хувьд тусгайлан өгөх саналгүй" тус хэлтсийн мөн оны 05 дугаар сарын 09-ний өдрийн 191 дугаартай дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 20. Аж ахуй, үйлчилгээний албаны 2024 оны 05 дугаар сарын 07-ны өдрийн 30 дугаартай дотоод зурвасаар ирүүлсэн "Ариун хивс цэвэрлэгээ" ХХК, иргэн Б.Цэнгүүн нартай байгуулах "Ажил гүйцэтгэх гэрээ"-ний төслүүдийг хянаад 1. Иргэний хуулийн 343-368 дугаар зүйл, 2. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай /шинэчилсэн найруулга/ хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.12-т "Энэ хуулийн 10.2, 34.1-д заасан төсөвт өртгийн дээд хязгаарыг Засгийн газар тогтооно", Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 01 дүгээр сарын 03-ны өдрийн "Худалдан авах ажиллагаанд баримтлах төсөвт өртгийн дээд хязгаар тогтоох тухай" 02 дугаар тогтоол, 3. Гэрээний төслүүдийн 2 дахь заалтын хугацааг тодорхой заах, 4. "Ариун хивс цэвэрлэгээ" ХХК, иргэн Б.Цэнгүүн нартай "Ажил гүйцэтгэх гэрээ" байгуулагдсантай холбогдон шууд болон шууд бусаар олж мэдсэн, нууцад хамаарах аливаа мэдээ, мэдээл, баримтыг бусдад задруулахгүй, дамжуулахгүй байх үүргийг хүлээх, зөрчсөн тохиолдолд үүнтэй холбоотойгоор үүсэх аливаа хохирлыг бүрэн барагдуулах үүргийг "Гэрээ"-д нууцлалын "Баталгаа" болгон тусгах, 5. "Гэрээ байгуулсан" хэсэгт Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газрыг нэмэх, 6. Гэрээ байгуулсан талуудын хаягийг гэрээнд тусгах, 7. Иргэн Б.Цэнгүүнтэй байгуулах гэрээ "Батлав" хэсгийг хасах саналыг мөн оны 05 дугаар сарын 07-ны өдрийн 185 дугаартай дотоод зурвасаар хүргүүлсэн. 21. Статистик, дүн шинжилгээний хэлтсээс Баянзүрх дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгчийн 2024 оны 05 дугаар сарын 17-ны өдрийн "Шүүх хуралдааныг хойшуулах тухай" 101/ШЗ2024/14170 дугаартай захирамжаар Гаалийн ерөнхий газраас "Морьт экспрес" /6284191/ ХХК нь 2021 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдөр үржлийн 3 настай цэвэр үүлдрийн хүрэн зүстэй Франк нет нэртэй адууг Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлсэн эсэх талаарх баримтыг шаардсан. Иймд тус "Морьт экспрес" /6284191/ ХХК-ийн 2021 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс өнөөдрийг хүртэлх гаалийн бүрдүүлэлтийн мэдээ, мэдээллийг ирүүлэхийг тус хэлтсийн 2024 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн 223 дугаартай дотоод зурвасаар хүлээн авч шүүхэд хүргүүлсэн.		
--	--	--	--	---	--	--

8	Ажлын цаг ашиглалт	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	-	Ажлын цаг ашиглалт суурь түвшнээс сайжруулж ажиллаж, үр дүнг тайлагнана.	Гаалийн улсын байцаагч Б.Лувсандорж би 2024 оны эхний хагас жилд нийт чөлөө аваагүй нь бүрэн ажилласан болно.	01.01-06.05	100
9	Үндсэн шалгуурт тусгагдаагүй бусад чиг үүргийн хэрэгжилтийг хангасан байна.	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	-	1.Үндсэн шалгуурт тусгагдаагүй бусад чиг үүргийн хэрэгжилтийг хангасан байна.	1. Тус хэлтсийн 2024 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн 104 дүгээр дотоод зурвасаар Захиргааны удирдлагын газар, Хяналт, бүрдүүлэлтийн газар, Татвар, орлогын газар, Зөрчилтэй тэмцэх газар, Санхүү хөрөнгө, оруулалтын газар, Хүний нөөцийн хэлтэс, Барааны ангилал, үнэлгээний хэлтэс, Мэдээллийн технологийн газар, Гаалийн төв лаборатори, Бүрдүүлэлтийн цахим төвөөс “Гаалийн ерөнхий газрын зүгээс “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-тай лабораторийн магадлан шинжилгээ хийх, бараанаас сорьц, дээж авах, загвар авах, шинжилгээний үр дүн болон лабораторийн дүгнэлт гаргах, баяжмалын тохирлын гэрчилгээг цахим хэлбэрт шилжүүлж, тоон гарын үсгээр баталгаажуулах цахим системд автоматаар байршуулах, гаалийн хяналт, бүрдүүлэлт хийх, гаалийн улсын байцаагч, шинжээчийн ажлын байрны нөхцөл, зөрчлөөс урьдчилсан сэргийлэх зэрэг шаардлагатай бүхий л асуудлыг тусгасан “Хамтран ажиллах” цогц гэрээ байгуулахаар уулзалт зохион байгуулан ажиллаж байна. Иймд тус “Хамтран ажиллах” цогц гэрээг байгуулахад тухайн нэгжийг төлөөлж ажиллах гаалийн улсын байцаагчийг томилон, танай нэгжийн зүгээс гэрээнд тусгах шаардлагатай бүхий л асуудлыг бүлэг болгон заалт тус бүрээр боловсруулж 2024 оны 03 дугаар сарын 14-ний дотор дотоод зурвасаар ирүүлэхийг мэдэгдье. Жич: “Хамтран ажиллах” цогц гэрээ нь урт хугацаатай байгуулагдах бөгөөд орхигдуулсан саналыг дахин гэрээнд тусгах боломжгүй” гэсэн саналыг авсан.	01.01-06.05	100
10	Байгууллагын улирдлагаас гаргаж байгаа тушаал, шийдвэрийн үндэслэлийг хянаж, хэрэгжилтийг хангах	Тушаал, шийдвэрийн үндэслэлийг хянасан, хэрэгжилтийг хангасан байх - Тайланд нотломжийг хавсаргасан байх	-	Харьяалагдах нэгж, харьяа гаалийн газар, хороодын үйл ажиллагааг чиг үүргийн хүрээнд удирдлага, арга зүйгээр хангана.	1. Гаалийн ерөнхий газрын зүгээс “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-тай лабораторийн магадлан шинжилгээ хийх, гаалийн хяналт, бүрдүүлэлт хийх, гаалийн улсын байцаагч, шинжээчийн ажлын байрны нөхцөл зэрэг шаардлагатай бүхий л асуудлыг тусгасан “Хамтран ажиллах” цогц гэрээ байгуулахад Орхон аймаг дахь гаалийн газарт чиг тухайн гэрээний тухай удирдлага арга зүйгээр хангаж ажилласан. уулзалт зохион байгуулан ажиллаж байна. 2. Зөрчилтэй тэмцэх газрын газрын 2024 оны 03 дугаар сарын 05-ны өдрийн 189 дугаартай дотоод зурвастай танилцаад “Мал эмнэлгийн газрын 2024 оны 03 дугаар сарын 04-ний өдрийн 3/100 дугаар албан бичигт “...танай байгууллагын хяналт, шалгалтаар зах зээлд чөлөөт эргэлтэд байгаа хүнсний бүтээгдэхүүнийг Зөрчлийн тухай хууль болон Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу хяналт шалгалтыг хийж зөрчлийн хэрэгт авагдсан холбогдох баримтыг ирүүлсэн байна. Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 6.10 дугаар	01.01-06.05	100

				зүйлд “Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийг дуусгах”, 6.10 дугаар зүйлийн 1-д “Эрх бүхий албан тушаалтан зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийг дуусгаж дараахь шийдвэрийн аль нэгийг гаргана”, 1.1-д “зөрчлийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгох”, 1.2-т “шийтгэл оногдуулах”, 1.3-д “Зөрчлийн тухай хуулийн 3.2 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасан үндэслэл байгаа бол шийтгэлээс чөлөөлөх”, 2-т “Эрх бүхий албан тушаалтан энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан шийдвэр гаргасан даруй прокурорын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлнэ”, 4.12 дугаар зүйлд “Хураан авсан, битүүмжилсэн хөрөнгө, орлого, эд зүйлийн талаар авах арга хэмжээ”, 4.12 дугаар зүйлийн 15-т “Эрх бүхий албан тушаалтан энэ хуулийн 6.10 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан шийдвэрийг гаргахдаа зөрчил шалгах ажиллагааны журмын дагуу хураан авсан, битүүмжилсэн хөрөнгө, орлого, эд зүйлийн талаар дараах шийдвэрийн аль нэгийг гаргана”, 15.1-д “эзэмшигчид нь буцаан олгох”, 15.2-т “устгах”, 15.3-д “улсын орлого болгох”, 15.4-д “зөрчлийн хэрэгт хадгалах” гэж тус тус зохицуулсан байх тул холбогдох материалыг буцаан хүргүүлэв. Цаашид байгууллага чиг үүргийнхээ хүрээнд улсын хилээр нэвтрүүлж буй бараа, тээврийн хэрэгсэлд хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалтыг чангатаж, сайжруулан ажиллах болно” гэсэн утга бүхий хариу өгөхийг зөвлөж байна. Учир нь гаалийн байгууллага нь Гаалийн тухай хуулийн 269¹ дүгээр зүйлийн 269¹.1.11-д “улсын хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалт хийх” гэж заасныг хэрэгжүүлдэг бөгөөд чөлөөлт эргэлтэд байгаа хүнсний бүтээгдэхүүнийг борлуулах явцад гарсан зөрчил, гарсан зөрчлийг шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцох эрх зүйн зохицуулалт байхгүй байна” гэсэн эрх зүйн зөвлөмжийг тус хэлтсийн 2024 оны 03 дугаар сарын 07-ны өдрийн 108 дугаартай дотоод зурвасаар өгсөн.		
11	Гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байсан дүрэм, журмыг Сангийн сайд, Засгийн газрын тогтоол шийдвэрээр хүчин	Хүчин төгөлдөр бус болгосон дүрэм, журамд хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн байх; -Хуульд нийцүүлэн дахин боловсруу	-	1.Мөрдөгдөж байсан дүрэм, журмыг хүчин төгөлдөр бус болгосон тохиолдолд тэдгээрт хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийж, хуульд нийцүүлэн дахин боловсруулах, батлуулж мөрдүүлэх ажлыг зохион байгуулсан байна. 1 АТГ-ын ирүүлсэн 2024 оны 03 дугаар сарын 19-ний өдрийн 01/4936 дугаартай “Журам хянасан тухай” албан бичгийн дагуу ГЕГ-ын 2023 оны А/315 дугаар тушаалаар батлагдсан “Бараанаас сорьц, дээж, загвар авах, магадлан шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах журам”-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулан төсөл боловсруулж, Гаалийн байгууллагын https://customs.gov.mn цахим хуудсанд 2024 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрөөс 05 дугаар сарын 30 өдрийн хооронд байрлуулан, 2024.05.06-ны өдрийн онлайн хурлын үер үүрэг өгч харьяа гаалийн газар хороодоос албан бичгээр, ГЕГ-ын зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллагуудаас дотоод зурвасаар санал авч нэгтгэн ажиллав.	01.01-06.05	100

	төгөлдөр бус болгосон тохиолдолд тэдгээрт хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийж, цаашид үйл ажиллагаан даа хүчин төгөлдөр болгох чиглэлээр хуульд нийцүүлэн дахин боловсруулах, батлуулж мөрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах	лж, батлуулж мөрдүүлсэн байх; -Тайланд нотломжийг хавсаргасан байх.			Нийт 17 нэгжээс 46 санал ирсний 20 саналын утга, агуулга давхцсан бөгөөд 26 саналыг уг журмын төсөлд тусган батлуулахаар хүлээгдэж байна.		
--	--	--	--	--	---	--	--

Хоёр. Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Гүйцэтгэлийн түвшин				
			Суурь түвшин	Хүрэх түвшин	Хүрсэн түвшин (биелэлт)	Эхэлсэн дууссан хугацаа	Биелэлтийн хувь
	1	2	3	4	5	6	7
1	Төрийн албаны тухай хуулийн 29.1-т заасан богино, дунд хугацааны болон цахим сургалтад хамрагдах	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр, сургалтын тоогоор	-	Богино болон дунд хугацааны сургалтад хамрагдсан байна.	1. Удирдлагын академийн "Төрийн байгууллагын шийдвэр: хууль хэрэглээ" сэдэвээр 16 цагийн хичээл судлан хамрагдаж Үнэмлэх авсан. 2. Удирдлагын академийн "Төрийн албанд томилогдсон албан хаагчийн мэргэшүүлэх сургалт"-д хамрагдаж Үнэмлэх авсан.	01.01-06.05	100

Албан хэрэг хөтлөлтийн талаарх мэдлэгээ дээшлүүлэх	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	-	Бие дааж уншиж судалсан байна.	"Архивын тухай" хууль, "Монгол хэлний тухай" хууль, Засгийн газрын 2020 оны 246 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Албан хэрэг хөтлөлтийн нийтлэг журам", Засгийн газрын 2021 оны 226 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Тамга тэмдэг, баталгааны тэмдэг, хэвлэмэл хуудас хийлгэх, хэрэглэх журам", Засгийн газрын 2017 оны 111 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Төрийн байгууллагад хэрэглэх архив, албан хэрэг хөтлөлтийн программ хангамжид тавигдах нийтлэг шаардлага, цахим хэлбэрээр албан хэрэг хөтлөх журам", Стандарт, хэмжилзүйн газрын даргын 2021 оны С/30 дугаар тушаалаар батлагдсан "Баримт бичиг стандарт MNS5140:2021" зэрэг баримт бичгийг тус тус уншиж судалснаар албан хэрэг хөтлөлтийн талаарх мэдлэгээ зохих түвшинд дээшлүүлсэн.	01.01- 06.05	100
--	----------------------------	---	---	---	-----------------	-----

ТАЙЛАН ГАРГАСАН:
ХУУЛИЙН ХЭЛТСИЙН
ГААЛИЙН УЛСЫН БАЙЦААГЧ

Б.ЛУВСАНДОРЖ /

Б. Лувсандорж

/ 2024 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 05-НЫ ӨДӨР

980

**ГААЛИЙН УЛСЫН БАЙЦААГЧ Б.ЛУВСАНДОРЖИЙН 2024 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС
ЖИЛИЙН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛ, ҮР ДҮН, МЭРГЭШЛИЙН ТҮВШИНГ ҮНЭЛЭХ
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС**

Байгууллагын нэр: Гаалийн ерөнхий газар

Нэгжийн нэр: Хуулийн хэлтэс

1. ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ЗОРИЛТ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний гүйцэтгэлд өгсөн оноо	Төлөвлөсөн хугацаанд гүйцэтгэсэн байдал	Нийлбэр оноо	Үнэлгээний багийн хянан баталгаажуулж, дахин үнэлсэн оноо
	1	2	3	4	5
	Оноо	60 хүртэл	10 хүртэл	70 хүртэл	
Зорилт 4: “Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх”					
1.	Хууль тогтоомжийн төсөлд санал өгөх, холбогдох эрх зүйн актад нийцэж буй эсэхэд хяналт тавьсан байдал	60	10	70	
2.	Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах чиглэлд зохион байгуулсан арга хэмжээ	60	10	70	
3.	Хууль, хяналтын байгууллагад Гаалийн байгууллагыг төлөөлөх, хамтран ажилласан байдал	60	10	70	
4.	Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан арга хэмжээний хэрэгжилтийг тайлагнах	60	10	70	
5.	Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, эрх зүйн актын хэрэгжилт хангах	60	10	70	
6.	Нэгжийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлсэн байдал	60	10	70	
7.	Үүрэг даалгаврын биелэлтийг тайлагнах	60	10	70	
8.	Ажлын цаг ашиглалт	58	8	65	
9.	Үндсэн шалгуурт тусгагдаагүй бусад чиг үүргийн хэрэгжилтийг хангасан байна.	60	10	70	
10.	Байгууллагын улирдлагаас гаргаж байгаа тушаал, шийдвэрийн үндэслэлийг хянаж, хэрэгжилтийг хангах	60	10	70	
11.	Гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж	60	10	70	

байсан дүрэм, журмыг Сангийн сайд, Засгийн газрын тогтоол шийдвэрээр хүчин төгөлдөр бус болгосон тохиолдолд тэдгээрт хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийж, цаашид үйл ажиллагаандаа хүчин төгөлдөр болгох чиглэлээр хуульд нийцүүлэн дахин боловсруулах, батлуулж мөрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах				
Дундаж оноо:			69.4	

2. МЭДЛЭГ, УР ЧАДВАРАА ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ЗОРИЛТ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний биелэлтийн хувь	Нийт (15 хүртэл оноогоор)	Үнэлгээний багийн хянан баталгаажуулж, дахин үнэлсэн оноо
	1	2	3	4
1.	Төрийн албаны тухай хуулийн 29.1-т заасан богино болон дунд хугацааны сургалтад хамрагдах	14	14	
2.	Япон хэлний анхан шатны мэдлэгтэй болох	14	14	
Дундаж оноо:			14	

3. ХАНДЛАГА, ЁС ЗҮЙ, УР ЧАДВАРЫН ҮНЭЛГЭЭ (НЭГЖИЙН ДАРГЫН ҮНЭЛГЭЭ)

Д/д	Үзүүлэлт	Нэгжийн даргын үнэлгээ (0-7)	Үнэлгээний багийн хянан баталгаажуулж, дахин үнэлсэн оноо
	1	2	3
1.	Хандлага, ёс зүй	7	
2.	Асуудал шийдвэрлэх	7	
3.	Хариуцлагатай байдал	7	
4.	Дүн шинжилгээ хийх	7	
5.	Ажлын цаг ашиглалт	7	
Дундаж оноо:		7	

4. ХАНДЛАГА, ЁС ЗҮЙ, УР ЧАДВАРЫН ҮНЭЛГЭЭ (ХАМТ ОЛНЫ ҮНЭЛГЭЭ)

Д/д	Хандлага, ёс зүй, ур чадвар	Хамт олны үнэлгээ (0-8)
	1	2

1.	Хандлага, ёс зүй	8
2.	Багаар ажиллах	8
3.	Харилцаа	8
Дундаж оноо: 8		

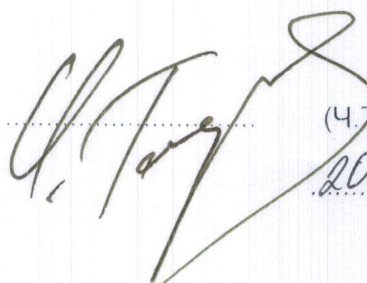
5. ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

Д/д	Үнэлгээний үзүүлэлт	Үзүүлэлт тус бүрийн оноо
1.	Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний биелэлт (Нэмэлт үүрэг даалгавар (арга хэмжээ)-ын биелэлт орно)	69,4
2.	Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний биелэлт	14
3.	Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ (Нэгжийн даргын үнэлгээ)	7
4.	Хандлага, ёс зүй, ур чадварын үнэлгээ (Хамт олны үнэлгээ)	8
5.	Үнэлгээний оноонд орсон өөрчлөлт (Аргачлалын 6 дугаар хэсэгт заасан холбогдох заалтыг бичих)	
Нийт оноо = (Гүйцэтгэлийн зорилт, арга хэмжээний оноо + Мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэх зорилт, арга хэмжээний оноо + Хандлага, ёс зүй, ур чадварын оноо (Нэгжийн даргын болон хамт олны үнэлгээ))- Аргачлалын 6 дугаар хэсгийн холбогдох заалтын дагуу хассан оноо + Аргачлалын 6 дугаар хэсгийн холбогдох заалтын дагуу нэмсэн оноо		98,4

Үнэлгээ өгсөн:

Нэгжийн дарга:

Хуулийн хэлтсийн даргын
албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч

(Ч.Тамираа)

2024.06.11, ... (огноо)

Үнэлгээтэй танилцаж,
зөвшөөрсөн:

Төрийн жинхэнэ албан хаагч:
Гаалийн улсын байцаагч

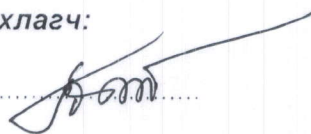
(Б.Лувсандорж)

2024.06.12, ... (огноо)

Үнэлгээг хянасан :

Үнэлгээний багийг төлөөлж ахлагч:

Дэд даргын албан үүргийг түр
орлон гүйцэтгэгч

(Г.Энхтайван)

Үнэлгээний багийн нарийн бичгийн дарга:

Хүний нөөцийн хэлтсийн даргын албан үүргийг түр
орлон гүйцэтгэгч

..... (огноо)

(Ж.Баясгалан)

Үнэлгээг баталгаажуулсан:

Төсвийн шууд захирагч:

Гаалийн ерөнхий газрын дарга

..... (огноо)

(Р.Отгонжаргал)

..... (огноо)

